

บทที่ 5

การคืนเกาะชาวให้กับฮอลันดา: ผลกระทบต่ออังกฤษ

จากการที่อังกฤษเข้ามาครอบครองเกาะชวาตั้งแต่ ค.ศ.1811-1816 อาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ทำให้ภายในเกาะชวาเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นดังที่กล่าวไปแล้ว แม้ว่าการปกครองของอังกฤษจะเป็นเพียงการปกครองช่วงสั้นๆ แต่อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บริเวณคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินเดีตะวันตกเริ่มมีการเคลื่อนไหว นับจากการกลับเข้ามาามีอิทธิพลของฮอลันดา รวมไปถึงการได้สิทธิเช่าเกาะสิงคโปร์ของอังกฤษ ซึ่งท้ายสุดจะนำไปสู่การแบ่งแยกเขตแดนระหว่างอังกฤษ-ฮอลันดาบริเวณหมู่เกาะอินเดีตะวันตกและคาบสมุทรมลายู ใน ค.ศ. 1824

1. สาเหตุการคืนเกาะชวา

หากจะกล่าวถึงเหตุผลในการคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดานั้น อาจกล่าวได้ว่าเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในยุโรปมีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การคืนดินแดนให้กับฮอลันดา การที่อังกฤษเข้ามาปกครองดินแดนของฮอลันดานั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเกิดสงครามนโปเลียน อันเนื่องมาจากการที่พระเจ้านโปเลียนมหาราชนำกองกำลังเข้ายึดฮอลันดา ทำให้พระเจ้าวิลเลิมที่ 5 เสด็จลี้ภัยและขอความช่วยเหลือจากอังกฤษ ดังนั้นเมื่อพระเจ้านโปเลียนหมดอำนาจลง ฮอลันดาจึงกลับมาเป็นอิสระ ทำให้ภายในยุโรปเริ่มมีการทบทวนเรื่องดินแดนที่อังกฤษยึดครองจากฮอลันดาในช่วงสงครามนโปเลียน

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจคืนดินแดนที่อังกฤษยึดครองให้กับฮอลันดา คือ ลอร์ด คาสเซิลเรห์ * เนื่องจากเขามีนโยบายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในแผนการ ที่จะป้องกันไม่ให้ฝรั่งเศสก่อสงครามในยุโรปได้อีก นั่นคือการสนับสนุนให้ฮอลันดาเข้มแข็ง ดังนั้นเขาจึงไม่เห็นด้วยกับการที่อังกฤษจะยึดครองดินแดนทางตะวันออกที่เคยเป็นของฮอลันดา ซึ่งลอร์ด คาสเซิลเรห์ กล่าวไว้ใน ค.ศ. 1813 ว่า “...อังกฤษจะค่อยๆคืนอาณานิคมที่เคยยึดมาจากฮอลันดาเพื่อให้ฮอลันดาแข็งแกร่งพอ

* ลอร์ด คาสเซิลเรห์ เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษในขณะนั้น

เนื่องจากฮอลันดามีอาณาเขตติดต่อกับอังกฤษ...”¹ จะเห็นว่าการสนับสนุนให้ฮอลันดาเข้มแข็งตามแผนการของคาสเซิลเร่อร์นั้น เนื่องจากอังกฤษเกรงว่าหากเกิดสงครามอีกครั้ง ฮอลันดาอาจถูกฝรั่งเศสยึดได้อีก ซึ่งจะไม่ปลอดภัยต่ออังกฤษ

ดังนั้นภายหลังจากการพ่ายแพ้ของพระเจ้านโปเลียนมหาราช ใน ค.ศ.1814 จึงมีการประชุมกันระหว่างอังกฤษ-ฮอลันดา (An Anglo-Dutch Convention) และได้มีการลงนามในอนุสัญญาลอนดอนในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1814 โดยอังกฤษให้สัญญาว่า จะคืนเกาะชวาและดินแดนที่เคยเป็นของฮอลันดาที่อังกฤษเข้าครอบครองใน ค.ศ. 1803 อันเป็นผลมาจากสนธิสัญญาอาเมียงส์

ภายหลังจากการลงนามในอนุสัญญาลอนดอน ต่อมาภายในยุโรปมีการประชุมที่กรุงเวียนนา (Congress of Vienna) โดยเริ่มประชุมในเดือนกันยายน ค.ศ. 1814* แต่การประชุมต้องหยุดชะงักลงเมื่อพระเจ้านโปเลียนเสด็จหนีจากเกาะเอลบา (Elba) มายังฝรั่งเศส** ทำให้การคืนดินแดนของฮอลันดาต้องหยุดชะงักชั่วคราว

ก่อนที่พระเจ้านโปเลียนจะพ่ายแพ้ที่วอเตอร์ลู (Waterloo)*** ในวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 1815 ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาแห่งกรุงเวียนนา (Treaty of Vienna) เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ.1815 เป็นผลให้มีการตกลงที่จะคืนดินแดนทั้งหมดของฮอลันดาในบริเวณหมู่เกาะอินเดียนตะวันออกและคาบสมุทรมลายูเช่นเดิม ยกเว้น ศรีลังกาและ แหลมกู๊ดโฮป และใน ค.ศ. 1818 อังกฤษจะคืนมะละกาให้กับฮอลันดา² โดยในปลาย ค.ศ. 1815 คณะกรรมการของฮอลันดา เดินทางออกจากยุโรปเพื่อที่จะกลับเข้ามาปกครองดินแดนของตน³

¹Nicholas Tarling, *Imperial Britain in South - East Asia* (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1975), p. 15.

* การประชุมที่เวียนนามีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะจัดระเบียบดินแดนต่างๆในยุโรปให้เรียบร้อย โดยการคืนดินแดนกลับให้แก่เจ้าของเดิมให้เหมือนก่อนที่จะเกิดสงครามปฏิวัติฝรั่งเศส เพราะในช่วงที่เกิดสงคราม พระเจ้านโปเลียนส่งกองกำลังไปโจมตีเมืองต่างๆของยุโรป ทำให้การปกครองเมืองต่างๆไม่เรียบร้อย ซึ่งปัญหาดินแดนของฮอลันดาเป็นประเด็นหนึ่งในการประชุม

** เรียกช่วงเวลานี้ว่า สมัย 100 วันตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม – 29 มิถุนายน ค.ศ.1815

*** อยู่บริเวณทางใต้ของกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียมในปัจจุบัน

²C. Mary Turnbull, *A Short History of Malaysia Singapore and Brunei*, (Singapore: Graham Brash, 1981), p. 96.

³Clive Day, *The Policy and Administration of the Dutch in Java* (London: Oxford University Press, 1966), p. 167.

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผลจากสนธิสัญญาแห่งกรุงเวียนนาถือเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เกิดการคืนดินแดนที่อังกฤษได้มาในช่วงสงครามนโปเลียนให้กับฮอลันดา สำหรับเกาะชวานั้น ในการตัดสินใจจะคืนหรือไม่ ความเห็นของรัฐบาลอังกฤษที่เบงกอล ถือเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจของรัฐบาลที่ลอนดอน

เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษที่เบงกอลเห็นว่า รายได้จากการปกครองชาวของอังกฤษ ไม่คุ้มค่างับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป สาเหตุที่รัฐบาลที่เบงกอลมองเช่นนี้ อาจเป็นเพราะรัฐบาลที่เบงกอลยังไม่ต้องการที่จะขยายบทบาทของตนออกไปทางตะวันออกของอินเดีย รวมทั้งไม่มีความสนใจในระยะยาวเกี่ยวกับผลผลิตที่มาจากบริเวณช่องแคบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐบาลเบงกอลมีรายได้จากการค้าฝิ่นที่เป็นที่น่าพอใจอยู่แล้ว ความสนใจในบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออกและคาบสมุทรมาเลย์ จึงเป็นเพียงการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ของเส้นทางที่จะผ่านไปจีนเท่านั้น

สำหรับเกาะชวา แม้ว่ารัฐบาลที่เบงกอลจะมองว่าไม่คุ้มค่างับการที่อังกฤษจะเข้ามาปกครอง แต่ยังคงต้องการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทางการค้า โดยเฉพาะการค้าฝิ่น ที่อังกฤษเข้ามาวางรากฐานไว้ ในช่วงที่เข้ามาปกครอง ซึ่งหากคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดา รัฐบาลเบงกอลก็คาดหมายว่า ผลประโยชน์ในส่วนนี้น่าจะยังคงอยู่เพราะรัฐบาลเบงกอลเชื่อมั่นว่า เมื่อฮอลันดากลับเข้ามาปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษและฮอลันดาจะเป็นไปในทางที่ดี ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้อาจมีส่วนให้รัฐบาลที่เบงกอลเห็นพ้องกับรัฐบาลที่ลอนดอนในการคืนเกาะชวา

แม้ว่า ผลจากสนธิสัญญา จะมีผลต่อการคืนเกาะชวา แต่หากมองจากความเป็นจริงแล้ว หากรัฐบาลอังกฤษ มีความต้องการที่จะรักษาไว้ ก็น่าจะสามารถปกครองเกาะชวาต่อไปได้ นอกจากนี้ทางฮอลันดาก็ไม่ได้คาดหมายว่าจะได้รับคืนอาณานิคมที่อังกฤษยึดไปมาได้ทั้งหมด⁴ ทั้งนี้เพราะอังกฤษยังคงได้สิทธิปกครองศรีลังกา และ แหลมกูดโฮป ซึ่งอังกฤษมองว่ายังมีคุณค่าต่ออังกฤษอยู่ อย่างไรก็ตาม การที่อังกฤษยังคงรักษาแหลมกูดโฮป และ ศรีลังกา ซึ่งยึดมาจากฮอลันดาไว้ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อังกฤษรู้สึกลำบากใจกับการที่จะรักษาเกาะชวาไว้ ดังคำกล่าวของลอร์ด คาสเซิลเรห์ เกี่ยวกับการตัดสินใจในท้ายที่สุดว่า “...ข้าพเจ้ายังรู้สึกสงสัยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยของอาณานิคมหลายแห่งของฮอลันดา แต่ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าชื่อเสียงของประเทศเราในยุโรปสำคัญมากกว่าการได้มาซึ่งดินแดนเช่นนั้น...”⁵

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดานั้นเป็นผลมาจากความเห็นพ้องต้องกันระหว่างรัฐบาลที่ลอนดอนและเบงกอล ที่มองเห็นความสำคัญของเกาะชวาในช่วงเวลานั้นไม่

⁴Nicholas Tarling, *Imperial Britain in South - East Asia*, p. 15.

⁵เอน.เจ. ไรอัน, การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์, แปลโดย ประกายทอง สิริสุข (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 91.

มากพอ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการปกครองชาวของแรฟเฟิลส์ ที่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์มากพอที่จะรักษาไว้ รวมทั้งเหตุผลทางด้านยุโรป ที่อังกฤษให้ความสำคัญและมีผลต่อการตัดสินใจอย่างมาก

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการคืนชาวจะเป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างเบงกอลและลอนดอนซึ่งมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ยังคงมีผู้ที่คัดค้านการคืนเกาะชวานั้นคือ สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์

2.การคัดค้านการคืนเกาะชวให้กับฮอลันดาของแรฟเฟิลส์

ในการเข้ามาปกครองเกาะชวานั้น แรฟเฟิลส์มีความต้องการที่จะทำให้เกาะชวา โดยเฉพาะที่ปีตคาเวีย เป็นศูนย์กลางของการขยายอำนาจของอังกฤษในบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออก นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งแรฟเฟิลส์ ถือเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองเกาะชวา ดังนั้น เขาจึงไม่เห็นด้วยตั้งแต่แรกในการที่อังกฤษตกลงกับฮอลันดาใน ค.ศ. 1814 ที่จะคืนเกาะชวา

ความพยายามในการที่จะให้อังกฤษรักษาเกาะชวาไว้เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าของตน จะเห็นได้จาก นโยบายของแรฟเฟิลส์ที่เริ่มทำการขยายอิทธิพลของอังกฤษ ไปในบริเวณใกล้เคียงเกาะชวา เช่นการจัดตั้งเรสซิเดนต์ของอังกฤษในบันเจอรามาซิน ใน ค.ศ. 1812 หรือ การส่งกองกำลังไปช่วยผู้ปกครองท้องถิ่น ในการปราบปรามโจรสลัด ในบอร์เนียวเหนือและตะวันตก และในบริเวณหมู่เกาะชูลู สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้อังกฤษมีอำนาจมากขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองท้องถิ่น⁶ ในบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออก

เมื่อการคืนเกาะชวาต้องระงับไป ใน ค.ศ.1814 ทำให้อังกฤษมีความหวัง ในการที่จะรักษาเกาะชวาไว้ โดยได้เสนอรายงานที่แสดงถึงความสำคัญของเกาะชวาต่อรัฐบาลอังกฤษที่ลอนดอน แต่การคัดค้านของแรฟเฟิลส์นั้น มีน้ำหนักเพียงเล็กน้อยต่อรัฐบาลอังกฤษที่ลอนดอน อีกทั้งในช่วงเวลานั้น แรฟเฟิลส์ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลที่เบงกอล เนื่องจากการที่ลอร์ดมินโต ไม่ได้เป็นผู้ว่าการที่เบงกอล รวมทั้งจากการที่ พันเอก กีเลสปี เขียนรายงาน โจมตีการทำงานของแรฟเฟิลส์ ผลจากการเขียนรายงานทำให้มีการตั้งกรรมการสอบสวนแรฟเฟิลส์ ซึ่งแม้ว่าแรฟเฟิลส์จะพ้นข้อกล่าวหา แต่ผู้ว่าการคนต่อมาคือ ลอร์ด มัวร์ ยังคงสงสัยในการทำงานของแรฟเฟิลส์ เป็นผลให้ ในคืนปี ค.ศ.1816 มีการแต่งตั้งให้ จอห์น เฟนเดล (John Fendal) ดำรงตำแหน่งแทน แรฟเฟิลส์ และเป็นผู้ส่งมอบเกาะชวาให้กับฮอลันดาในวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1816 โดยยกเว้น บังกาและบันจาร์มาซิน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการคัดค้านของแรฟเฟิลส์จะไม่ได้ผล ก่อนที่แรฟเฟิลส์จะออกจากเกาะชวายังเขียนจดหมายถึง ผู้อำนวยการของบริษัทอินเดียตะวันออก โดยกล่าวถึงคุณค่าของเกาะชวาและ

⁶C. Mary Turnbull, *A Short History of Malaysia Singapore and Brunei*, p.95.

กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้ค่าใช้จ่ายมากในการปกครอง ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า แรฟเฟิลส์ไม่ต้องการให้อังกฤษละทิ้ง อิทธิพลที่อังกฤษเคยมีในระหว่างที่ปกครองเกาะชวา

3. ปฏิกริยาของคนในชวาจากการเดินทางกลับอังกฤษของแรฟเฟิลส์

การเข้ามาปกครองชวาของแรฟเฟิลส์ แม้ว่าในภาพรวมอาจไม่ได้ผลตามที่บริษัทอินเดียตะวันออกต้องการ แต่นับว่าแรฟเฟิลส์เป็นผู้ปกครองชาวยุโรปคนแรกๆ ที่ตระหนักถึงความลำบากของชาวพื้นเมือง ที่ต้องทนกับการกดขี่ แม้ว่าบางกลุ่มอาจไม่พอใจในนโยบายของแรฟเฟิลส์ แต่ด้วยความที่เป็นผู้มีอัธยาศัยดี การพยายามที่จะสร้างสัมพันธไมตรีทั้งกับชนชั้นนำ และชาวพื้นเมือง ทำให้เขาไม่เป็นที่เกลียดชังของประชาชน รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของฮอลันดา

ที่กล่าวเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ การเดินทางกลับลอนดอนของแรฟเฟิลส์ มีเจ้าหน้าที่ระดับสูงของฮอลันดาหลายคนมาส่งขึ้นเรือ ทั้ง ครันเซนส์ และ มุนทิงค์ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่อื่นประมาณ 214 คน ซึ่งเป็นชาวคัตซ์ 170 คน⁷ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนชาวพื้นเมือง (Native residents) และสมาชิกของ สมาคมศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งปัตตาเวีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตลอดเวลาที่แรฟเฟิลส์ปกครองเกาะชวา เขาได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ชาวยุโรปมากพอสมควร นอกจากนี้ยังมีจดหมายที่ซูซุชุนันแห่งสุระการดาร์เขียนถึงแรฟเฟิลส์ก่อนที่เขาจะออกจากชวาว่า "...พระองค์จะไม่ลืม และขอบคุณสำหรับสิ่งดีๆ ที่ แรฟเฟิลส์ทำไว้ให้กับชวา รวมไปถึงชาวชวา..."⁸ ซึ่งสุดท้ายแห่งขอกษาการคำสั่งจดหมายมาถึงแรฟเฟิลส์ในทำนองเดียวกันกับซูซุชุนัน

นอกจากบรรดาเจ้าหน้าที่ระดับสูง และชนชั้นนำชาวพื้นเมืองแล้ว สำหรับประชาชนชาวชวานั้นมีตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ชาวชวาบางคนยังคงต้องการให้แรฟเฟิลส์ปกครองต่อไป โดยจะเห็นได้จาก เมื่อ จอห์น เฟนเคล ที่เข้ามาปกครองชวาต่อจากแรฟเฟิลส์ ได้ถามกับหัวหน้าชาวพื้นเมืองว่า ต้องการให้ฮอลันดากลับเข้ามาปกครองหรือไม่ หัวหน้าชาวพื้นเมืองตอบเขาอย่างประชิด โดยเปรียบเทียบว่า

⁷Demetrius Charles Boulger, *Life of Sir Stamford Raffles* (The Netherlands: Pepin Press, 1999), p. 212.

⁸Ibid, p. 212.

...ถ้าคุณจินตนาการว่าเป็นหญิงหม้ายที่เคยแต่งงานกับชาวชราที่หยาบคาย ซึ่งชายคนนั้นได้หายไป และหญิงสาวได้แต่งงานใหม่กับชายหนุ่มที่กล้าหาญ และชอบช่วยเหลือคนแล้วคุณจะรู้สึกยินดีหรือไม่ ถ้าเธอได้พบกับชายแก่และเขาได้กลับเข้ามาในชีวิตของเธอและอ้างสิทธิ์กับเธอ...⁹

จากข้อความที่หัวหน้าชาวพื้นเมืองเปรียบเทียบกับนี้ หญิงหม้ายน่าจะหมายถึงชาวชรา ชายชราที่หยาบคายหมายถึงการปกครองของเจ้าหน้าที่ฮอลันดา และชายหนุ่มนั้น หมายถึง แรฟเฟิลส์ นอกจากนี้ เซอร์ เฮนรี ยูล (Sir Henry Yule) กล่าวถึงการทำงานของ แรฟเฟิลส์ในชวาว่า

...การคืนเกาะชวาในเวลานั้น เขาเชื่อว่า ชาวชวาจะรู้สึกเสียใจ โดยไม่มีเหตุผลที่น่าสงสัย เพราะการปกครองของดัชช เบบเก่า กคจีและเอาเปรียบ ในขณะที่การปกครองของคาลเคลล์ โทครายและกคจีเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงของ แรฟเฟิลส์ ซึ่งมีทิศทางเป็นไปตามแนวเสรีนิยม ในการตัดสินใจของชาวชวา ทำให้ชาวชวาได้รับความรู้สึกถึงการปกครองที่ต่างจากเดิม...¹⁰

จากตัวอย่างที่ยกมานั้น อาจกล่าวได้ว่า การปกครองชาวชวาของแรฟเฟิลส์นั้น มีชาวชวามากพอสมควรที่ยอมรับ และต้องการให้แรฟเฟิลส์ ปกครองชวาต่อไป

จากสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่า การตัดสินใจคืนเกาะชวานั้น เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องของรัฐบาลที่เบงกอลและลอนดอนหรือไม่ ทั้งนี้เพราะความเห็นของรัฐบาลที่เบงกอล อาจมีส่วนถูกต้องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการปกครองเกาะชวาที่มีมาก ซึ่งอาจไม่คุ้มกับผลที่จะได้รับ อีกทั้งอังกฤษยังต้องทุ่มเทให้กับอาณานิคมที่อินเดีย ทำให้รัฐบาลเบงกอลต้องคำนึงถึงรายได้ และค่าใช้จ่ายเป็นสำคัญ เพราะหากยังคงปกครองชวาต่อไปอาจส่งผลถึงอินเดียด้วยเนื่องจากบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออกมีพื้นที่กว้างขวางต้องใช้งบประมาณมาก

นอกจากนี้เหตุผลของลอร์ด คาสเซิลเรห์ ในยุโรป การปฏิบัติตามผลของสนธิสัญญาแห่งกรุงเวียนนาก็มีส่วนสำคัญ รัฐบาลอังกฤษได้เลือกที่จะรักษา ศรีลังกา และ แหลมกู๊ดโฮป ไว้ซึ่งอาจลำบากใจในการยึดครองชวาต่อไปด้วย และด้วยเหตุผลที่คล้ายตามกันระหว่างลอนดอนและเบงกอลทำให้ตัดสินใจคืนเกาะชวา แม้ว่าแรฟเฟิลส์จะคัดค้านและประชาชนชาวชวาส่วนหนึ่งยังต้องการให้อังกฤษปกครองต่อไป

⁹Demetrius Charles Boulger, *Life of Sir Stamford Raffles*, p. 213.

¹⁰Ibid, p. 213.

แต่อาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ ภายหลังที่อังกฤษคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดา มีส่วนผลักดันที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในบริเวณหมู่เกาะอินเดียนตะวันออกและคาบสมุทรมลายู ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 อย่างมาก เพราะทำให้อังกฤษต้องประสบกับความยากลำบากในการแข่งขันกับฮอลันดา ซึ่งท้ายสุดจะนำไปสู่การที่อังกฤษได้เกาะสิงคโปร์ รวมไปถึงการแบ่งเขตแดนกันระหว่างอังกฤษและฮอลันดาใน ค.ศ.1824 ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือแอดมฟอร์ด แรฟเฟิลส์

4. การดำเนินงานของอังกฤษภายในบริเวณหมู่เกาะอินเดียนตะวันออกและคาบสมุทรมลายูหลังจากการคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดา

จากการกลับมาปกครองบริเวณหมู่เกาะอินเดียนตะวันออกอีกครั้งของฮอลันดานั้น รัฐบาลฮอลันดาได้ส่งกองเรือขนาดใหญ่และกองทหารมาที่หมู่เกาะอินเดียนตะวันออก เพื่อกลับมากครอบครองดินแดนที่เคยเป็นของตน และยังรวมไปถึงบริเวณเกาะที่ไม่มีผู้ใดครอบครองมานาน โดยมีการจัดตั้งที่มั่นของฮอลันดาในบริเวณเกาะเหล่านี้ เมื่อกลับเข้ามาฮอลันดาได้นำสัญญาที่เคยทำกับผู้ปกครองพื้นเมือง กลับมาใช้ใหม่ รวมไปถึงบริเวณที่ไม่เคยทำสัญญา¹¹

การทำสัญญากับผู้ปกครองชาวพื้นเมืองนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการบีบบังคับ หรือ กดดันให้ยอมทำสัญญา ตัวอย่างเช่นการบังคับให้สุลต่าน อับราฮิม (Ibrahim) แห่ง สลังงอ ทำข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าใหม่ โดยขับไล่สุลต่านแห่งหมู่เกาะริเยา-ยะโฮร์ (Riau หรือ Rhio) และไม่ยอมรับข้อตกลงที่สุลต่านทำกับอังกฤษ โดยให้ยอมรับในอำนาจของผู้ปกครองชาวฮอลันดา (Dutch Resident) ที่เกาะริเยา ซึ่งจะทำให้ฮอลันดาสามารถขับไล่พ่อค้าชาวยุโรปอื่นๆจากอาณาจักรของฮอลันดา รวมไปถึงนอกเกาะริเยา - ลิงกา (Riau – Lingga) ด้วย

อาจกล่าวได้ว่าการคาดหมายของอังกฤษเกี่ยวกับการเข้ามาทำการค้าหลังจากฮอลันดาได้กลับเข้ามาไม่ได้เป็นไปตามที่คิดไว้ นั่นคือการที่อังกฤษคิดว่าแม้ว่าฮอลันดาจะกลับเข้ามาปกครองแต่อังกฤษน่าจะสามารถทำการค้าในบริเวณนี้ได้ ทั้งนี้เพราะเรือของอังกฤษถูกห้ามไม่ให้มาที่ท่าเรือใดๆ ในบริเวณหมู่เกาะชวาตะวันตกเฉียงใต้ และชาวพื้นเมืองถูกสั่งให้เล่นเรือเฉพาะที่บริเวณที่มั่นของฮอลันดาเพื่อป้องกันไม่ให้ค้าขายกับชาติอื่นๆ โดยจะมีเรือรบลำเล็กๆของฮอลันดาเฝ้ารักษาการณ์ไว้เพื่อบังคับให้ชาวพื้นเมืองทำตามข้อตกลงทางการค้า¹²

¹¹L.A. Mills. *British Malaya 1824-67* (London: Oxford University Press, 1966), p. 50.

¹²Sophia Raffles, *Memoir of the life and Public Service of Sir Thomas Stamford Raffles* (London: Oxford University Press, 1830), pp. 304 – 307.

เหตุผลที่ยังยกเว้นปิดคาเวียน่าจะมาจากฮอลันดามั่นใจว่าการค้าระหว่างพ่อค้าอังกฤษกับที่ปิดคาเวีย ฮอลันดาจะสามารถควบคุมไว้ได้ เนื่องจากปิดคาเวียถือเป็นศูนย์กลางการปกครองของฮอลันดา

ดังนั้น การกลับมาปกครองของฮอลันดา จึงนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงภายในหมู่เกาะ อันเป็นผลมาจากการที่ฮอลันดาคิดกันไม่ให้อังกฤษเข้ามาแบ่งปันผลประโยชน์ในบริเวณนี้ ซึ่งทำให้อังกฤษจากที่มีอำนาจในบริเวณนี้ เริ่มคำนึงถึงวิธีที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นอยู่

5. บทบาทของแรฟเฟิลส์หลังจากการคืนเกาะชวา

เมื่อเกาะชวาคืนให้กับฮอลันดาใน ค.ศ.1816 แรฟเฟิลส์กลับไปทีลอนดอนและพยายามที่จะทำให้ผู้อำนวยการของบริษัทอินเดียตะวันออก เชื่อในความคิดของเขาว่า ฮอลันดาจะฟื้นฟูนโยบายการผูกขาดการค้าในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกอีก รวมถึงเสนอว่าการกลับมาของฮอลันดาจะทำให้ อังกฤษต้องสูญเสียผลประโยชน์ทางการค้าในบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออกอย่างแน่นอน แต่ข้อเสนอของแรฟเฟิลส์ ไม่ได้รับการตอบรับจากรัฐบาลที่ลอนดอน หลังจากนั้นใน ค.ศ. 1817 แรฟเฟิลส์เขียนหนังสือประวัติศาสตร์ชวา ซึ่งการเขียนหนังสือเล่มนี้ อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่แรฟเฟิลส์ ต้องการให้รัฐบาลที่ลอนดอน ตระหนักถึงความสำคัญของเกาะชวา แม้ว่าจะคืนให้กับฮอลันดาไปแล้วก็ตาม โดยมีเป้าหมายให้รัฐบาลอังกฤษตระหนักถึงดินแดนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกและคาบสมุทรมลายู เช่นกัน

อย่างไรก็ตามในที่สุดแรฟเฟิลส์ ได้กลับมาประจำที่เป็นกูเลนในฐานะ รองผู้ว่าการของอังกฤษประจำเป็นกูเลน (Lieutenant-Governor of Benkulen) ใน ค.ศ.1818¹³ ซึ่งการที่แรฟเฟิลส์ ได้มาที่เป็นกูเลนนั้น เป็นผลจากการที่ลอร์ด มินโด สนับสนุนเขาก่อนที่ ลอร์ด มินโดจะพ้นตำแหน่ง เมื่อแรฟเฟิลส์กลับมาที่เป็นกูเลน แรฟเฟิลส์ยังคงดำเนินการตามแผนการของเขาต่อไป นั่นคือการต่อต้านการฟื้นคืนอำนาจของฮอลันดาโดยเฉพาะทางตอนใต้ของเกาะสุมาตรา

ที่เป็นกูเลน แรฟเฟิลส์พบว่า ฮอลันดาส่งคอมมิชชันเนอร์สูงสุด (Commissioner – Genreal) มาปกครองเกาะชวาโดยมีเป้าหมายที่จะฟื้นคืนการปกครองของฮอลันดา โดยเริ่มจากขยายอิทธิพลที่เมืองลัมปุง ซึ่งอยู่ทางใต้ของเกาะสุมาตรา¹⁴ ฮอลันดาขับไล่เรือของอังกฤษ รวมทั้งกีดกันไม่ให้เรือของอังกฤษทอดสมอ ในบริเวณช่องแคบของสุมาตรา ยกเว้นเรือที่พวกเขาพอใจจะ

¹³L.A.Mills, *British Malaya 1824-67*, p. 49

¹⁴Sophia Raffles, *Memoir of the Life and Public Service of Sir Thomas Stamford Raffles*, p. 304.

ให้ผ่าน ทำให้อังกฤษรู้สึกว่าเป็นภาระของอังกฤษที่จะต่อต้าน เนื่องจากอังกฤษพิจารณาแล้วว่า สอลันดาก็คิดกันมากเกินไป

แรฟเฟิลส์มองว่า แม้ว่าอังกฤษจะสามารถปกครองเป็นภูเลน แต่เป็นภูเลนสามารถสร้าง กำไรให้กับอังกฤษเพียงเล็กน้อย อังกฤษมีเพียงปืนนึ่งเพียงที่เดียวที่เป็นที่มั่น ซึ่งแรฟเฟิลส์คิดว่า อังกฤษควรมีดินแดนทางใต้ของคาบสมุทรมาเลย์ ซึ่งในที่นี้คือบริเวณช่องแคบมะละกา ซึ่งแคบ และง่ายต่อการลาดตระเวน¹⁵ ด้วยเหตุนี้แรฟเฟิลส์จึงเริ่มดำเนินการโดยพยายามรายงานต่อรัฐบาล อังกฤษที่เบงกอล เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่อังกฤษกำลังเผชิญอยู่ในช่วงเวลานี้

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า ความพยายามในการทำให้รัฐบาลที่ลอนดอนคล้อยตามความเห็นของ แรฟเฟิลส์นั้นไม่ประสบความสำเร็จ แต่จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับอังกฤษ โดยเฉพาะจากการกีดกันการค้าของฮอลันดา รวมไปถึงการคืนมะละกาใน ค.ศ.1818 กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการที่ อังกฤษต้องหาศูนย์กลางทางการค้าใหม่ อาจกล่าวได้ว่า นโยบายของฮอลันดาที่กีดกันอังกฤษ ได้ เริ่มสร้างความกังวลให้กับเจ้าหน้าที่ของอังกฤษในกัลกัตตา

ด้วยเหตุนี้ ทำให้ใน ค.ศ. 1819 สถานการณ์ระหว่างผู้ปกครองที่เบงกอล กับ แรฟเฟิลส์ เริ่มเปลี่ยนไป เมื่อ ลอร์ด เฮสติงส์ ที่เคยคัดค้านแรฟเฟิลส์มาโดยตลอดในช่วงเวลาที่แรฟเฟิลส์ ปกครองเกาะชวา ค่อยๆเชื่อในความสามารถและความซื่อสัตย์ของแรฟเฟิลส์

จากจดหมายของ แรฟเฟิลส์ ที่เขียนถึง วิลเลียม มาร์สเดน(William Marsden) ที่กัลกัตตา ในวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ. 1818 กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขากับลอร์ด เฮสติงส์ ว่า “...ท่านจะ รู้สึกดีใจที่จะได้ยินว่า ข้าพเจ้า กับ ลอร์ด เฮสติงส์ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น และเฮสติงส์ ขอมรับการปกครองของข้าพเจ้าในชวา ข้าพเจ้าต้องต่อสู้อย่างหนักในการทำให้รัฐบาลสูงสุดสนใจ เกาะในทางตะวันออกมากขึ้น...”¹⁶

จดหมายจากลอร์ด เฮสติงส์ อนุญาตให้แรฟเฟิลส์เข้าพบที่กัลกัตตาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม ค.ศ. 1818

¹⁵Victor Purcell, *South and East Asia Since 1800* (Great Britain: Cambridge University Press, 1965), p.29.

¹⁶ Sophia Raffles, *Memoir of the life and Public Service of Sir Thomas Stamford Raffles*, p. 308.

...ข้าพเจ้าลำบากใจ ที่จะพูดถึงความรู้สึกไม่พอใจในมาตรการของท่าน ในการปกครองที่ชวา ความไม่พอใจนี้ มีผลมาจากเรื่องค่าใช้จ่ายเพียงอย่างเดียว ในทางตรงกันข้าม ข้าพเจ้าถึงเห็นถึงความไม่ย่อท้อและความพยายามในการทำให้ เงื่อนไขการปกครองชาวพื้นเมืองของท่านดีขึ้น ซึ่งผลการดำเนินงานนี้จะแสดงถึง ความน่าเชื่อถือต่อรัฐบาลอังกฤษ...¹⁷

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1818 ลอร์ด เฮสติงส์ ให้แรฟเฟิลส์เข้าพบที่เบงกอล เพื่อหารือ เกี่ยวกับอนาคตของเบ็นกูเลน ผลคือการค้นพบเกาะสิงคโปร์ในที่สุด

สาเหตุที่ทำให้ลอร์ด เฮสติงส์ เชื่อถือในความเห็นของแรฟเฟิลส์นั้น อาจเป็นผลจากการ ปกครองของแรฟเฟิลส์ที่เป็นกูเลน ที่ยังคงพยายามนำนโยบายที่เคยใช้ในการปกครองที่ชวามาใช้ แม้ว่าจะเคยถูกโจมตีจากเจ้าหน้าที่อังกฤษว่าเป็นการสิ้นเปลือง เช่นระบบที่ดิน การลดอำนาจ ผู้ปกครองชาวพื้นเมือง เนื่องจากแรฟเฟิลส์ต้องการให้ความเป็นอยู่ของชาวพื้นเมืองดีขึ้น ภายใต้ แนวทางเสรีนิยมของอังกฤษ รวมไปถึงการที่แรฟเฟิลส์มีมาตรการในการต่อต้านฮอลันดาในการ แทรกแซงที่ปาเลมบัง เป็นมาตรการที่มีส่วนสำคัญในการต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของอังกฤษ ซึ่ง มาตรการนี้อยู่ในความสนใจของผู้ว่าการที่อินเดียและเห็นด้วยกับแรฟเฟิลส์ในการต่อต้านฮอลันดา

ด้วยเหตุนี้มีส่วนทำให้ ลอร์ด เฮสติงส์ เริ่มเชื่อถือในแผนการของแรฟเฟิลส์ ทั้งนี้เพื่อรักษา กำไรของอังกฤษจากการค้าในหมู่เกาะอินเดียตะวันออก แรฟเฟิลส์กล่าวว่า ฮอลันดามีความ ทะเยอทะยาน ต้องการจะกลับเข้ามาผูกขาดการค้าในหมู่เกาะอินเดียตะวันออก และขับไล่อังกฤษ ไม่ให้มาแย่งชิงผลประโยชน์ซึ่งฮอลันดาต้องการได้รับ¹⁸ ซึ่งหากทำสำเร็จจะทำให้ฮอลันดาสามารถ ทำการค้าได้โดยตรงระหว่างจีนและยุโรป โดยผ่านบริเวณช่องแคบนี้¹⁹ ดังนั้นการที่จะทำให้ ฮอลันดาไม่บรรลุตามเป้าหมายต้องยอมให้ฮอลันดาอ้างสิทธิเหนือสุมาตราและควบคุมช่องแคบ ชุนดา และจำกัดให้อังกฤษได้มาซึ่งท่าเรือทางใต้ของทางเข้าสู่ช่องแคบมะละกา ซึ่งในการเข้าพบ ลอร์ด เฮสติงส์ ในครั้งนี้แรฟเฟิลส์พยายามเสนอความเห็นในการที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ระหว่างเบ็นกูเลนกับมะละกาด้วย

จดหมายของแรฟเฟิลส์ไม่ได้ระบุถึงใคร ลงวันที่ 4 เมษายน ค.ศ. 1818 แสดงถึงเหตุผลที่ ต้องจัดตั้งที่มั่นของอังกฤษในบริเวณช่องแคบมะละกาเพื่อป้องกันไม่ให้ฮอลันดาขยายอิทธิพล ได้ ทั้งหมด

¹⁷ Sophia Raffles, *Memoir of the Life and Public Service of Sir Thomas Stamford Raffles*, p. 304

¹⁸ Ibid.

¹⁹ L.A. Mills, *British Malaya 1824-67*, p. 51.

...เส้นทางของสถานีการค้าซึ่งข้าพเจ้าได้ใคร่ครองและจะนำมาใช้นั้น จะเริ่มต้นจากอัญเจห์ และหยุดพักที่ป่าดง และขยายลงมาทางชายฝั่งตะวันตกของ สุมাত্রาทางช่องแคบซุนดา โดยจะตั้งสถานีอีกที่เกาะริเยา ซึ่งจะเป็นการ เชื่อมต่อกันระหว่างที่ตั้งชายฝั่งตะวันตกกับปีนัง และจะทำลาขอิทธิพลของ สอลันดาที่ขยายตัวเป็นลูกโซ่ [จากปัตตาเวีย→บังกา→มะละกา] ซึ่งจะไม่มีการ ครอบงำใดๆ ถ้าไม่มีสถานีการค้าของเรา [อังกฤษ] ในบริเวณนั้น ในการป้องกัน ที่มั่นต่างๆของเรา ข้าพเจ้าเห็นว่าจะต้องใช้กองทัพเรือมากกว่ากองทัพบก...²⁰

แรฟเฟิลส์มองว่าอังกฤษจะรับมือกับฮอลันดาได้นั้น อังกฤษจะต้องมีที่มั่นทางตอนใต้ของ ช่องแคบมะละกา ดังนั้นเมื่อแรฟเฟิลส์มาพบกับ ลอร์ด เฮสติงส์เป็นการส่วนตัวในปีค.ศ.1818 แรฟเฟิลส์จึงขอให้ลอร์ด เฮสติงส์ส่งเขาไปในฐานะคณะผู้แทนในการจัดตั้งที่มั่นของอังกฤษทาง ตอนใต้บริเวณช่องแคบมะละกา แรฟเฟิลส์กล่าวไว้ว่า

...ทั้งปีนังและเป็นศูนย์กลางอยู่ไกลเกินไป เราไม่มีทางเลือกที่จะหาที่ตั้ง บริเวณช่องแคบซุนดา เพื่อให้ได้ประโยชน์มันน่าจะเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับบิ นตัน ซึ่งจะต้องไม่มีปัญหาเกี่ยวกับดัคซ์และจะนำระบบการค้าเสรีซึ่งจะต้องทำอย่าง เร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จทางการค้าของเรา และความปลอดภัยของการค้ากับ จีน...²¹

นอกจากนี้ คำกล่าวของแรฟเฟิลส์ยังแสดงถึงความต้องการที่จะรับผิดชอบในการหาที่มั่น ให้กับอังกฤษ ดังที่เขากล่าวว่า "...มันเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าในการหาตำแหน่งที่ตั้งของเราในช่อง แคบซุนดา ถ้าเราสามารถพบที่ที่เหมาะสม ก็จะมีผลประโยชน์ต่อเราอย่างมาก..."²²

²⁰Sophia Raffles, *Memoir of the Life and Public Service of Sir Thomas Stamford Raffles*, p. 304.

²¹Ibid, p. 307.

²²Ibid, p. 308.

ลอร์ด เฮสติงส์ได้กำชับเกี่ยวกับภาระหน้าที่นี้ว่าจะต้องระวังและไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งกับฮอลันดา โดยลอร์ด เฮสติงส์ได้กล่าวว่า “...การปกครองของฮอลันดาโดยคอมมิชชันเนอร์ มีความมุ่งมั่นที่จะมีอำนาจในการผูกขาดการค้าของหมู่เกาะอินเดียตะวันออกและจับไล่อังกฤษจากผลประโยชน์ในบริเวณนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อังกฤษควรจะระมัดระวัง...”²³

ภายหลังจากการได้รับมอบหมายจากลอร์ด เฮสติงส์ ทำให้ความพยายามในการค้นหาที่มั่นของอังกฤษในบริเวณช่องแคบมะละกาเป็นไปอย่างจริงจัง

6. ความสนใจเกาะสิงคโปร์ของแรฟเฟิลส์และรัฐบาลที่เบงกอล

ใน ค.ศ. 1818 ผลจากการที่แรฟเฟิลส์มาที่อินเดียโดยชักจูงให้ลอร์ด เฮสติงส์ เห็นด้วยกับแผนการของเขา แรฟเฟิลส์ได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทนของผู้ว่าการที่เบงกอล ซึ่งตำแหน่งของเขานั้นเป็นอิสระจากรัฐบาลที่ปีนัง เนื่องจากลอร์ด เฮสติงส์ มีจุดประสงค์ให้ที่ตั้งใหม่ของอังกฤษนี้ไม่ขึ้นกับปีนัง แต่ให้ขึ้นกับแรฟเฟิลส์ในฐานะที่เป็นผู้ช่วยว่าการประจำเป็นกุเลน

เมื่อแรฟเฟิลส์มาถึงปีนัง ผู้ว่าการที่ปีนัง คือ เจมส์ แบนเนอร์แมน (Governor James Bannerman) ไม่พอใจแรฟเฟิลส์ที่เข้ามาแทรกแซงโดยคัดค้านการเดินทางไปอังเงห์ แต่แรฟเฟิลส์ยังคงเล่นเรือมุ่งตรงไปที่ทางใต้ของช่องแคบมะละกา แรฟเฟิลส์เดินทางมาที่น่านน้ำมาเลย์พร้อมด้วยกองเรือและทหารซีปอย เพื่อเป็นเหตุเจรจากับสุลต่านอังเงห์ เพื่อมองหาทางที่เหมาะสมกว่าปีนัง

ในการที่จะสามารถเข้าไปสำรวจพื้นที่บริเวณน่านน้ำมาเลย์ได้นั้น ส่วนหนึ่งแรฟเฟิลส์มองว่าจะต้องสร้างสัมพันธกับบรรดาผู้ปกครองพื้นเมืองในบริเวณนั้นๆ ก่อน ซึ่งนโยบายนี้เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่อังกฤษพยายามทำมาตลอด ตัวอย่างเช่นใน ค.ศ. 1818 ที่ปีนัง แบนเนอร์แมน ส่งตัวแทนไปจัดการเกี่ยวกับการค้าดีบุกในเปรัก (Perak) และ สลังงอ (Selangor) และส่งฟาการ์ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง resident of malaka ทำสัญญากับสุลต่านในหมู่เกาะริเยา ซึ่งสุลต่านได้รับรองสิทธิทางการค้าของอังกฤษใน ริเยา - ยะโฮร์ และในเกาะบริเวณใกล้เคียงที่เป็นอิสระ ซึ่งมีผลทำให้การสำรวจเมืองของแรฟเฟิลส์ได้รับการต้อนรับจากชาวพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่

นอกจากเจ้าหน้าที่อังกฤษคนอื่นๆ ที่พยายามสร้างสัมพันธกับชาวพื้นเมืองแล้ว แรฟเฟิลส์เองก็พยายามทำด้วย ซึ่งความคุ้นเคยกับชาวพื้นเมืองของแรฟเฟิลส์นั้นเจ้าหน้าที่อินเดียต่างทราบเป็นอย่างดี จะเห็นได้จากจอห์น พัลเมอร์ (John Palmer) อยู่ที่กัลกัตตาเขียนเกี่ยวกับแรฟเฟิลส์ว่า

²³Ibid, p. 304.

...แรฟเฟิลส์มีความกระตือรือร้นมากเกี่ยวกับการจัดตั้งที่มั่นของอังกฤษ โดยเฉพาะบริเวณที่ไม่มีชาติใดในยุโรปเคยครอบครองมาก่อน ข้าพเจ้าคิดว่า แรฟเฟิลส์น่าจะใช้ประโยชน์จากการเข้าไปมีสัมพันธอันดีกับชาวพื้นเมืองข้าพเจ้า คิดว่าหากชาวพื้นเมืองรู้สึกตอบรับการเปลี่ยนแปลงโดยง่ายนั้น จะทำให้การค้าของเราได้ประโยชน์อย่างมาก และข้าพเจ้าจะพอใจมาก หากการดำเนินนี้จะทำให้เราได้กำไรมหาศาล...²⁴

ในวันที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ.1818 แรฟเฟิลส์ได้รับคำสั่งให้เดินทางไปที่ อังเจท์ และให้ความสนใจที่นี่โดยสั่งให้รักษาความปลอดภัยบริเวณเหนือทางเข้าช่องแคบมะละกา แรฟเฟิลส์ ดำเนินตามแผนการโดยตั้งที่มั่นของอังกฤษที่เกาะริเยา ในตอนแรกแรฟเฟิลส์พอใจหมู่เกาะริเยา แต่เมื่อเขาเดินทางมาที่ปีนัง ทำให้เขาทราบว่าซอลันดาได้สร้างอิทธิพลในเกาะริเยาอีกครั้ง ดังนั้นเมื่อมีปัญหาที่เกาะริเยา ทำให้อังกฤษไม่พยายามที่จะยึดครอง แม้ว่าเกาะริเยาจะมีท่าเรือของชาวพื้นเมืองที่สำคัญบนหมู่เกาะริเยา-ลิงกา และยังเป็นทางเข้าทางตอนใต้ของช่องแคบมะละกา และไม่ไกลจากเกาะสิงคโปร์ เกาะ ริเยาเป็นสถานีแรกของพ่อค้าชาวอาหรับและบูกิส อยู่ทางตะวันตกของหมู่เกาะอินเดียนตะวันออก²⁵ ถ้าซอลันดาไม่ได้เกาะริเยาก่อน อังกฤษจะใช้เกาะริเยาเป็นที่มั่น เนื่องจากได้รับการอนุญาตอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลเบงกอล เมื่อไม่ได้เกาะริเยา แรฟเฟิลส์มุ่งความสนใจไปที่หมู่เกาะคาริมอน(Karimon)และสิงคโปร์ (Singapore)

หมู่เกาะคาริมอนซึ่ง อยู่ปลายสุดของช่องแคบมะละกา เป็นอีกที่หนึ่งที่แรฟเฟิลส์สนใจ แต่หลังจากได้ตรวจสอบหมู่เกาะคาริมอนอย่างละเอียด แรฟเฟิลส์พบว่าไม่เหมาะสมที่อังกฤษจะใช้เป็นที่มั่น แรฟเฟิลส์จึงมุ่งไปที่สิงคโปร์

สำหรับสิงคโปร์ แรฟเฟิลส์ได้เดินทางไปสิงคโปร์ ในเดือนมกราคม ค.ศ.1819 เขาพบว่า สิงคโปร์น่าสนใจเนื่องจากสิงคโปร์มีที่ตั้งที่เหมาะสม และเป็นที่ทำกรค้าของนักเดินเรือชาวท้องถิ่น เช่นชาวสยาม ชาวกัมพูชา ชาวจาม ชาวเวียคนามและชาวจีน ดังนั้นการมาเปิดตลาดที่สิงคโปร์จะเป็นสิ่งที่ดี สิงคโปร์มีสิ่งจูงใจมากกว่าปีดตาเวียที่ไกลกว่า ไม่สะดวก และมีท่าเรือที่ใหญ่ทำให้สิ้นเปลือง แรฟเฟิลส์ต้องการให้สิงคโปร์เป็นเมืองท่าปลอดภาษีเพียงที่เดียวในบริเวณหมู่

²⁴Nicholas Tarling, *Imperial Britain in South - East Asia*, p. 33.

²⁵L.A.Mills, *British Malaya 1824-67*, p. 52.

เกาะอินเดียตะวันออกและ ไม่มีการเก็บภาษีสินค้าเข้าและออก ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ อังกฤษสามารถทำลายการค้าผูกขาดของฮอลันดาได้²⁶

นอกจากนี้แรฟเฟิลส์มีความต้องการที่จะทำให้สิงคโปร์ เมืองศูนย์กลางของอังกฤษบริเวณ ฝั่งตะวันออกของอินเดีย เพื่อเพิ่มความมั่นใจว่าการเดินทางของพ่อค้าอังกฤษในบริเวณอ่าวเบงกอล จะปลอดภัย ดังนั้นอังกฤษจึงต้องการเมืองท่าเพื่อใช้เป็นที่ตั้งของกองเรือรักษาความปลอดภัยเมื่อ เกิดการต่อสู้ทางเรือบริเวณอ่าวเบงกอล²⁷

เป้าหมายหลักของการหาที่มั่นในบริเวณนี้อีกข้อหนึ่งคือ เพื่อต้องการหาที่ตั้งทางตอนใต้ ของช่องแคบมะละกาซึ่งจะป้องกันเส้นทางการค้าไปจีน และการเดินทางจากสิงคโปร์ไปจีนใช้ เวลาเพียงประมาณ 6 วัน ซึ่งถือว่าเกาะสิงคโปร์น่าจะสอดคล้องกับความต้องการเนื่องจากไม่ไกล เกินไป และยังปลอดภัยเนื่องจากอังกฤษเกรงว่าเมื่อเดินทางผ่านบริเวณช่องแคบมะละกา จะไม่ ปลอดภัยจากฮอลันดาซึ่งขยายอิทธิพลทั่วไปในบริเวณนี้

แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่สิงคโปร์ยังไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของฮอลันดา แม้ว่าภายหลังจากการเจรจา ฮอลันดาจะอ้างสิทธิก็ตาม ด้วยเหตุนี้ใน ค.ศ. 1819 แรฟเฟิลส์ พร้อมกับ ฟาร์การ์ ได้ทำข้อตกลงกับหัวหน้าชาวพื้นเมือง ดามะหงง (Temenggong) ซึ่งอนุญาตให้ อังกฤษสามารถตั้งที่มั่นทางการค้า

แรฟเฟิลส์แม้จะทราบว่าเกาะสิงคโปร์นั้นยังไม่ได้มีการตกลงอย่างแน่นอนว่าเป็นของ ฮอลันดาหรือไม่ ดังนั้นข้อตกลงที่แรฟเฟิลส์ทำกับดามะหงงน่าจะไม่ใช่เพียงพอที่จะเป็นการจัดตั้งให้ สิงคโปร์เป็นของอังกฤษอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากดามะหงงไม่ได้เป็นผู้ปกครองสูงสุด ดังนั้นการได้ทำสัญญากับสุลต่านยะโฮร์ ก่อนที่ฮอลันดาจะเข้ามาแทรกแซงเป็นสิ่งที่อังกฤษควรจะทำ แต่ปัญหาคือในช่วงเวลานั้นใครคือสุลต่าน ซึ่งคำตอบที่แรฟเฟิลส์ได้รับนั้นยังคงไม่ชัดเจน และทั้งฮอลันดาและอังกฤษต่างมีความเห็นที่ต่างกันประเด็นนี้²⁸

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 อาณาจักรยะโฮร์เกิดความแตกแยกที่สำคัญคือสุลต่าน กลายเป็นหุ่นเชิดของบรรดาขุนนาง และอำนาจของสุลต่านถูกจำกัดให้อยู่เพียงบริเวณหมู่เกาะริเยา ลิงกา บริเวณภาคพื้นดินของยะโฮร์ถูกแบ่งออกเป็นของดามะหงงแห่งยะโฮร์ กับ เบนดาฮาราของ ปะหัง โดยมีลูกชายคนโตของสุลต่านฮุสเซน (Hussein) เป็นรัชทายาท และ ดวนกู อับดุล เราะห์มาน (Tunku Abdur-Rahman) ลูกชายคนรองตั้งตนเป็นสุลต่าน ใน ค.ศ.1818 เมื่อฮอลันดา

²⁶“Letter from Raffles to Colonel Adenbrooke,” in D.R. SarDesai, *British Trade and Expansion in Southeast Asia 1830 – 1914* (New Delhi: Allied Publishers Private Limited, 1977), p. 36.

²⁷Nicholas Tarling, *Imperial Britain in South - East Asia*, p. 11.

²⁸Victor Purcell, *South and East Asia Since 1800*, p.30.

กลับเข้ามาปกครองเกาะริเยาอีกครั้ง สอลันดาไม่สนใจสุดอำนาจสุสเซน และทำสัญญากับอับดุลเราะห์มาน ทำให้แรฟเฟิลส์มั่นใจว่าสัญญาที่ซอลันดาทำกับสุดอำนาจนั้นใช้ได้เฉพาะในเกาะริเยาดังนั้นซอลันดาจึงไม่สามารถอ้างสิทธิในสิงคโปร์ได้

ด้วยเหตุนี้แรฟเฟิลส์จึงประกาศยอมรับอำนาจของสุดอำนาจสุสเซน ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1819 และ ในวันเดียวกันแรฟเฟิลส์ได้ทำสัญญากับสุดอำนาจและคำมะหง และยอมรับว่าบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษมีสิทธิในการจัดตั้งสถานีการค้า บนเกาะสิงคโปร์โดยจะจ่ายเงินเป็นรายปีให้กับสุดอำนาจ 5,000 และคำมะหง 3,000²⁹

หลังจากทำสัญญากับสุดอำนาจแล้ว แรฟเฟิลส์คาดหมายว่าซอลันดาจะต้องสนใจต่อการจัดตั้งสถานีการค้าของอังกฤษที่สิงคโปร์ และประท้วงในเวลาต่อมา ซึ่งก็เป็นไปตามที่แรฟเฟิลส์คาดหมาย คือรัฐบาลซอลันดาที่ปิดตาเวียและจากมะละกา (ซึ่งตอนนั้นคืนให้กับซอลันดาแล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากสนธิสัญญาเวียนนาใน ค.ศ.1818) ซอลันดาต้องการยึดเกาะสิงคโปร์ โดยผู้ว่าการเมืองมะละกาได้พยายามร้องเรียนให้อังกฤษถอนตัวออกจากเกาะสิงคโปร์ผ่านทางเมืองปีนัง โดยอ้างว่าเกาะสิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะริเยา ซึ่งตกอยู่ภายใต้อำนาจของซอลันดา³⁰ ดังนั้นอังกฤษจึงไม่มีสิทธิมาตั้งสถานีการค้า อีกทั้งการกระทำของอังกฤษยังเป็นการละเมิดต่อความมั่นคงของอาณาจักรยะโฮร์ด้วย อังกฤษจึงควรถอนตัวออกไป³¹ การประท้วงครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะซอลันดาไม่ต้องการให้อังกฤษมาอิทธิพลแข่งกับตนในบริเวณหมู่เกาะ

อย่างไรก็ตามเมื่อซอลันดาได้อ้างสิทธิเหนือสิงคโปร์ ได้มีเจ้าหน้าที่หลายคนโดยเฉพาะเบนเนอร์แมนพยายามให้แรฟเฟิลส์ทำตามที่ซอลันดาเรียกร้อง ทั้งนี้เนื่องจากเบนเนอร์แมนไม่ต้องการให้สิงคโปร์เป็นเมืองท่าที่สำคัญของอังกฤษเพราะจะส่งผลกระทบต่อการค้าของปีนัง³² แม้กระทั่งลอร์ด เฮสติงส์ ยังต้องกลับมาทบทวนตามที่ซอลันดาประท้วง และต้องการให้แรฟเฟิลส์เลิกล้มความคิดที่จะทำทายอิทธิพลของซอลันดาในบริเวณนี้³³

²⁹Ibid, p.30. and C.M. Turnbull, *A History of Singapore 1819 – 1975* (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1980), pp. 9 - 10.

³⁰D.R. SarDesai, *Southeast Asia : Past & Present* (United States: Westview , 1997), p. 92.

³¹Nicholas Tarling, *Anglo – Dutch Rivalry in the Malay World 1780 – 1824* (Australia: University of Queensland press,1962), p. 93.

³²C.D. Cowan, “Early Penang and the rise of Singapore, 1805 – 1832,” in *Southeast Asia Colonial History vol.2* (London: Routledge, 2001), pp. 233 – 234.

³³Walter Makepeace, Gilbert E. Brooke and Roland St. J. Braddell, *One Hundred Years of Singapore vol.I* (Singapore: Oxford University Press, 1991), p. 75.

สำหรับที่ลอนดอน ด้วยเหตุที่การติดต่อกันค่อนข้างช้า เมื่อข่าวมาถึงยุโรปเพื่อรายงานถึงความขัดแย้งระหว่างอังกฤษ และ ฮอลันดานั้น ก่อนที่รัฐบาลที่ลอนดอนจะตัดสินใจ ก็สามารถพิสูจน์ได้ว่าเกาะสิงคโปร์จะมีค่าต่ออังกฤษในอนาคต เนื่องจากการอพยพเข้ามาเพื่ออยู่ใต้การปกครองของอังกฤษมาก เนื่องจากจะได้รับที่ดิน และความพอใจของประชาชนที่อยู่ภายใต้นโยบายการค้าเสรี ที่แรฟเฟิลส์ตั้งใจให้มีขึ้นในสิงคโปร์ ซึ่งถ้าลอนดอนได้รับข่าวเร็วก่อนหน้าที่แรฟเฟิลส์จะจัดการกับปัญหา ก็อาจเป็นไปได้ว่ารัฐบาลที่อังกฤษจะไม่เสี่ยงในการทำสงครามระหว่างอังกฤษ-ฮอลันดา เพื่อที่จะรักษาเกาะสิงคโปร์ที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ว่าเป็นของใครได้³⁴

อาจกล่าวได้ว่า การอพยพของประชาชนมาที่สิงคโปร์นั้นอาจมาจากชาวพื้นเมืองในบริเวณใกล้เคียงได้ตระหนักถึงการปกครองของอังกฤษจากการที่เข้ามาปกครองชาวและเป็นภูมิลำเนา ทำให้เต็มใจที่จะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษมากกว่าฮอลันดา ทำให้ความเป็นไปได้ในการทำให้เกาะสิงคโปร์เป็นศูนย์กลางของอังกฤษในบริเวณหมู่เกาะอินเดียตะวันออกมีความเป็นไปได้มากขึ้น รวมไปถึงข้อดีต่างๆจากการได้ที่ดินในบริเวณนี้ที่อังกฤษพยายามมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18

อย่างไรก็ตาม แม้อังกฤษจะได้รับสิทธิ์เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสิงคโปร์แล้วก็ตาม แต่อังกฤษยังไม่ได้ได้รับสิทธิ์ในการครอบครองดินแดน คำมะหังยังมีสิทธิ์เหนือดินแดนของตน การที่สิงคโปร์ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลอังกฤษเห็นด้วยที่จะไม่คืนสิงคโปร์ให้แก่ฮอลันดา ดังนั้นแรฟเฟิลส์จึงเห็นว่าควรจะมีการเปิดเจรจากับสุลต่านและคำมะหังใหม่อีกครั้ง โดยจอห์น ครอว์เฟิร์ด เป็นผู้เจรจากับสุลต่านและคำมะหัง เพื่อเปลี่ยนแปลงให้สิงคโปร์อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ได้สำเร็จ ใน เดือน สิงหาคม ค.ศ. 1824 ทำให้สิงคโปร์อยู่ภายใต้อำนาจของอังกฤษโดยเด็ดขาด ส่วนสุลต่านและคำมะหังได้รับเงินเป็นค่าตอบแทน³⁵ สุลต่านได้รับเงิน 33,200 ดอลลาร์ และได้เงินเดือน 1,300 ดอลลาร์ตลอดชีวิต ในขณะที่คำมะหัง ได้รับเงิน 26,800 ดอลลาร์และได้เงินเดือน 700 ดอลลาร์ไปตลอดชีวิต³⁶

ทางด้านฮอลันดาเมื่อทราบว่างอังกฤษจะไม่คืนสิงคโปร์ให้กับฮอลันดา จึงมีการเจรจากับอังกฤษ ในที่สุดจึงได้ทำสนธิสัญญาลอนดอน (Treaty of London) ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1824 ซึ่ง

³⁴Victor Purcell, *South and East Asia Since 1800*, p.30.

³⁵ดี จี อี ฮอลล์, *ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เล่ม 2*, แปลโดย วรณยูพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2525), หน้า 620–621. และ เอน.เจ. โรธัน, *การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์*, หน้า 96.

³⁶ ประชุมพร คงทน. ความสนใจในการค้าแถบเอเชียตะวันออกเฉียงของอังกฤษ และการจัดตั้งอาณานิคมที่เกาะปีนังและสิงคโปร์. ใน *วารสารประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* 2(พฤษภาคม - สิงหาคม 2519): 49.

สนธิสัญญาฉบับนี้เป็นข้อตกลงระหว่างอังกฤษกับฮอลันดาในเรื่องเกี่ยวกับดินแดนในคาบสมุทรมลายูและหมู่เกาะอินเดีตะวันตก ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาแบ่งเขตอิทธิพลกันเพื่อยุติปัญหาและความขัดแย้งระหว่างอังกฤษกับฮอลันดาในเรื่องเกี่ยวกับการครอบครองดินแดนในพื้นที่ดังกล่าว โดยอังกฤษมีอิทธิพลอยู่ในบริเวณคาบสมุทรมลายูและเกาะสิงคโปร์ ส่วนฮอลันดามีอิทธิพลอยู่ในเขตหมู่เกาะอินเดีตะวันตกและเกาะทางตอนใต้ของสิงคโปร์³⁷ อังกฤษต้องยอมยกเมืองเบ็นกูเลนบนเกาะสุมาตราให้กับฮอลันดา ส่วนฮอลันดาต้องยกเมืองมะละกาให้กับอังกฤษและยกเลิกคำคัดค้านการครอบครองเกาะสิงคโปร์ของอังกฤษ นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังคงลงมือร่วมกันว่าจะไม่เข้าแทรกแซง ดั้งถิ่นฐาน หรือเจรจาทำข้อตกลงกับเจ้าพื้นเมืองในเขตอิทธิพลของอีกฝ่ายหนึ่ง และดินแดนที่ได้รับนี้จะยกให้กับชาติอื่นไม่ได้ หากฝ่ายใดถอนตัวออกจากดินแดนของตน ดินแดนนั้นจะตกเป็นของอีกฝ่ายหนึ่งทันที³⁸ จากสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นผลให้นับตั้งแต่ ค.ศ. 1824 อังกฤษได้ครอบครองปีนัง สิงคโปร์ และเมืองมะละกาโดยสมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์กลางอำนาจของอังกฤษในคาบสมุทรมลายูต่อไป

7. รูปการดำเนินงานของอังกฤษหลังจากคืนเกาะชวา – การได้เกาะสิงคโปร์

การยึดครองชวาใน ค.ศ.1811 มีผลทำให้พ่อค้าอังกฤษสามารถจัดตั้งการค้าได้ ซึ่งการได้ปกครองเกาะชวาของอังกฤษนี้ เท่ากับเป็นการเปิดตลาดการค้าใหม่ให้กับพ่อค้าเอกชน ศูนย์กลางทางการค้าของอังกฤษบริเวณหมู่เกาะ ได้ย้ายมาอยู่ที่เมืองปีดคาเวีย พ่อค้าทั้งจากปีนังและอินเดีเดินทางมาค้าขายที่ปีดคาเวียมากขึ้น แทนที่จะค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันที่ปีนังเหมือนก่อน³⁹

อาจกล่าวได้ว่า การค้นพบเกาะสิงคโปร์เป็นผลมาจากการคืนเกาะชวาให้กับฮอลันดา เนื่องจากอังกฤษได้สูญเสียยุทธศาสตร์ที่ใช้ปกป้องเส้นทางการค้ากับจีนของคนไป ส่วนเมืองปีนังนั้น แม้จะเป็นดินแดนของอังกฤษ แต่เมื่อพิจารณาถึงที่ตั้งแล้วจะพบว่า เกาะปีนังตั้งอยู่ไกลเกินไป ไม่สะดวกที่จะใช้เป็นศูนย์กลางการค้าและที่ตั้งกองกำลังสำหรับคุ้มครองเส้นทางการค้าของอังกฤษ นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายเพื่อผูกขาดการค้าในเขตหมู่เกาะอินเดีตะวันตกอีกครั้งของฮอลันดาโดยการทำข้อตกลงกับเจ้าพื้นเมือง และขัดขวางการเดินทางเรือสินค้าของชาวอังกฤษ

³⁷ Nicholas Tarling, *Anglo-Dutch Rivalry in the Malay World 1780 – 1824*, p. 173.

³⁸ ดี จี อี ฮอลล์, *ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เล่ม 2*, หน้า 621 – 622 และ L.A.Mills, *British Malaya 1824-67*, p. 70.

³⁹ C.D. Cowan, “Early Penang and the rise of Singapore, 1805 – 1832,” in *Southeast Asia Colonial History* vol.2, p. 231. and L.A. Mills, *British Malaya 1824-67*, p. 27.

โดยกำหนดให้ค้าขายได้เฉพาะที่เมืองปัตตาเวีย⁴⁰ ทำให้อังกฤษต้องเร่งแสวงหาดินแดนใหม่โดยเร็ว เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของตน ข้อเสนอเกี่ยวกับการหาที่มั่นของอังกฤษปากทางทั้งช่องแคบมะละกาและช่องแคบซุนดา จะทำให้การค้าของอังกฤษปลอดภัย และเป็นการทำลายการผูกขาดการค้าของฮอลันดา ซึ่งจะนำไปสู่การที่อังกฤษได้เกาะสิงคโปร์ในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่าการที่อังกฤษได้เกาะปีนังใน ค.ศ.1786 ปกครองชวา (ค.ศ.1811-16) สิงคโปร์ใน ค.ศ.1819 กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการค้าของอังกฤษในคาบสมุทรมลายู โดยเฉพาะการค้ากับชาวพื้นเมือง และการขยายอำนาจของอังกฤษ รวมไปถึงการทำให้ชาวพื้นเมืองในบริเวณนี้รู้จักอังกฤษมากขึ้นอันเป็นผลจากการปกครองชวา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การแบ่งดินแดนกับฮอลันดา รวมไปถึงการได้มะละกาใน ค.ศ.1824 และการที่อังกฤษ สามารถรวมปีนัง สิงคโปร์ มะละกา ได้ในที่สุด

⁴⁰D.R. SarDesai, *Southeast Asia: Past & present*, p. 92.

โดยกำหนดให้ค้าขายได้เฉพาะที่เมืองปัตตาเวีย⁴⁰ ทำให้อังกฤษต้องเร่งแสวงหาดินแดนใหม่โดยเร็ว เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของตน ข้อเสนอเกี่ยวกับการหาที่มั่นของอังกฤษปากทางทั้งช่องแคบมะละกาและช่องแคบซุนดา จะทำให้การค้าของอังกฤษปลอดภัย และเป็นการทำลายการผูกขาดการค้าของฮอลันดา ซึ่งจะนำไปสู่การที่อังกฤษได้เกาะสิงคโปร์ในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่าการที่อังกฤษได้เกาะปีนังใน ค.ศ.1786 ปกครองชวา (ค.ศ.1811-16) สิงคโปร์ใน ค.ศ.1819 กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการค้าของอังกฤษในคาบสมุทรมลายู โดยเฉพาะการค้ากับชาวพื้นเมือง และการขยายอำนาจของอังกฤษ รวมไปถึงการทำให้ชาวพื้นเมืองในบริเวณนี้รู้จักอังกฤษมากขึ้นอันเป็นผลจากการปกครองชวา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การแบ่งดินแดนกับฮอลันดา รวมไปถึงการได้มะละกาใน ค.ศ.1824 และการที่อังกฤษ สามารถรวมปีนัง สิงคโปร์ มะละกา ได้ในที่สุด

รูปที่ 8 รูปปั้นของสแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์ที่สิงคโปร์

ที่มา: http://content.answers.com/main/content/wp/en-commons/thumb/6/6f/225px-Stamford_Raffles_statue.jpg

⁴⁰D.R. SarDesai, *Southeast Asia: Past & present*, p. 92.